

2013, Gentse Steenweg, Damme

Frederik Roelens en Stefan Decraemer

Opdrachtgever:

Familie Philips, vertegenwoordigd door Sabine Philips
Gentse Steenweg 62, 8340 Sijsele (Damme)

Titel:

Gentse Steenweg 33, Sijsele. Resultaten archeologisch vooronderzoek.

Vergunningsnummer:

2013-290 en 2013-290(2)

Locatie:

Gentse Steenweg 33, 8340 Sijsele (Damme)

Periode:

13 augustus 2013

Versie:

Basisrapport

Auteurs:

Frederik Roelens en Stefan Decraemer

Veldmedewerkers:

Régi Poppe en Thomas Lajos Lagauw

Technische ondersteuning:

Nico Inslegers

Metaaldetectie:

Roland Decock

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www raakvlak.be

© Raakvlak, oktober 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Onderzoeksvragen	4
3.	Bodemkundige situering.....	4
4.	Historische situering en archeologische voorkennis van de streek	5
5.	Veldwerk.....	7
5.1.	Methodologie	7
5.2.	Proefsleuvenonderzoek.....	9
6.	Metaaldetectie	10
7.	Besluit	10
8.	Bibliografie.....	10
9.	Bijlagen	11
9.1.	Bijlage: grondplan proefsleuvenonderzoek	11

1. Inleiding

Naar aanleiding van de verkaveling van enkele percelen gelegen in de Gentse Steenweg 33 te Sijsele (Damme) wordt door Raakvlak een archeologisch proefonderzoek uitgevoerd op 13 augustus 2013. De bouw van dit project betekent een aanzienlijke verstoring van het potentieel archeologisch bodemarchief.

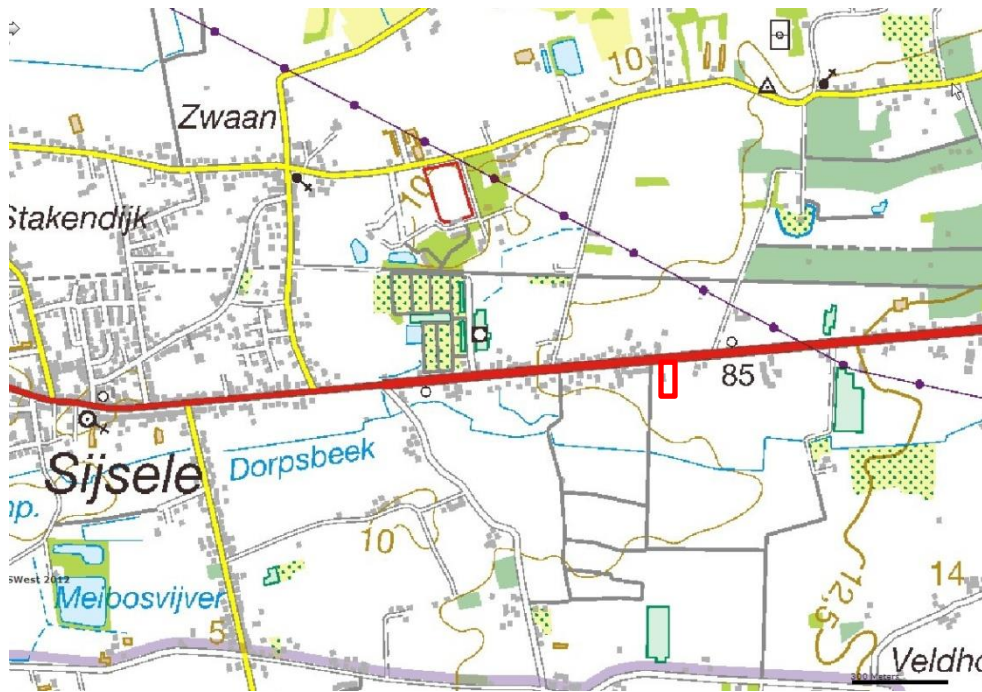

Fig. 1: lokalisering van het projectgebied op de topografische kaart, 1/10 000 (rode polygoon)(GisWest)

Het archeologisch proefonderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van het potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief in kaart te brengen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

2. Onderzoeksvragen

Het doel van dit proefonderzoek is het vaststellen en het waarderen van eventuele bewoningssporen. De onderzoeksvragen die bij dit project gesteld worden zijn:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

3. Bodemkundige situering

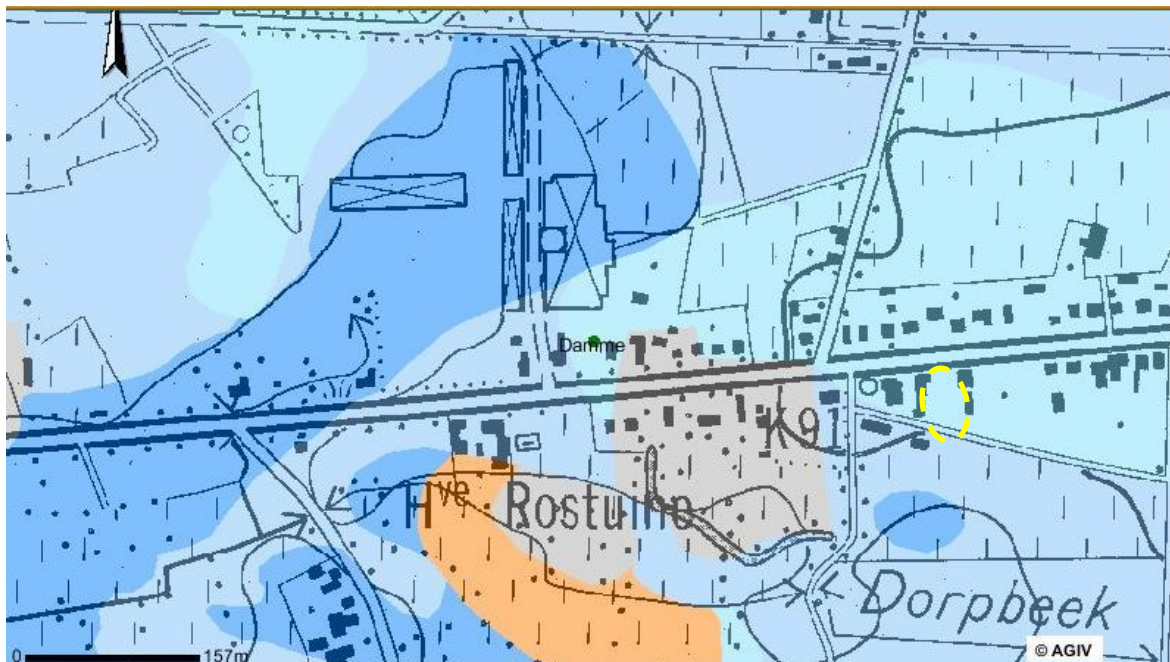

Fig. 2: Het onderzoeksterrein op de bodemkaart. (©Agiv, 1/5 000).

Ter hoogte van het plangebied wordt op de bodemkaart van Vlaanderen het onderzoeksgebied aangeduid met de termen 'Droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont (Zbg)' ¹. Deze gronden zijn weinig geschikt voor akkerbouw, groenten- en fruitteelt en matig geschikt voor het kweken van bomen.

Het perceel werd tot voor kort gebruikt als boomkwekerij.

¹ [http:// Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart](http://Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart)

4. Historische situering en archeologische voorkennis van de streek

Geschiedschrijvingen plaatsen Sijsele, samen met Snellegem, vaak aan de basis van de stichting van de stad Brugge. Het zou in de vroege middeleeuwen het centrum zijn van een machtig en uitgestrekt kroondomein, van waaruit verschillende parochies in het Brugse Ommeland gesticht zijn. Volgens Yann Hollevoet staat dit verhaal echter op losse schroeven en is het grotendeels gebaseerd op vermoedens en giswerk.

Wat we wel weten is dat de Sint-Martinuskerk het centrum van de kerkelijke macht vormt in Sijsele. Onder de huidige neogotische kerk liggen de grondvesten van een Romaanse kruiskerk, met spitse vieringstoren en drie altaren. De in de eerste helft van de 11^e eeuw opgerichte kerk overleeft de Tachtigjarige Oorlog niet en wordt verschillende malen heropgebouwd.

De wereldlijke macht is in handen van de heren van Sijsele, leenmannen van de Frankische koningen. De imposante waterburcht 'Hof van Sijsele', gebouwd in de eerste helft van de 11^e eeuw, ten zuidwesten van de Sint-Martinuskerk, getuigt van de macht van de heerlijkheid. Die macht brokkelt echter snel af, zeker wanneer Jan, Heer van Sijsele, op het einde van de 13^e eeuw de kant kiest van de Franse koning. Nadat troepen onder leiding van Willem van Gulik het kasteel verwoesten, wordt het niet meer heropgebouwd.

Het projectgebied ligt ten oosten van de historische hoeve 'Rostune'. Deze in 1724 opgetrokken hoeve bevindt zich op het neerhof van het 'Hof ter Ostijne', een vroegmiddeleeuwse heerlijkheid en leen van de Burg van Brugge. Het toponiem 'Ostijne' wijst op het woeste karakter van het landschap. (naar Verwerft, 2011)

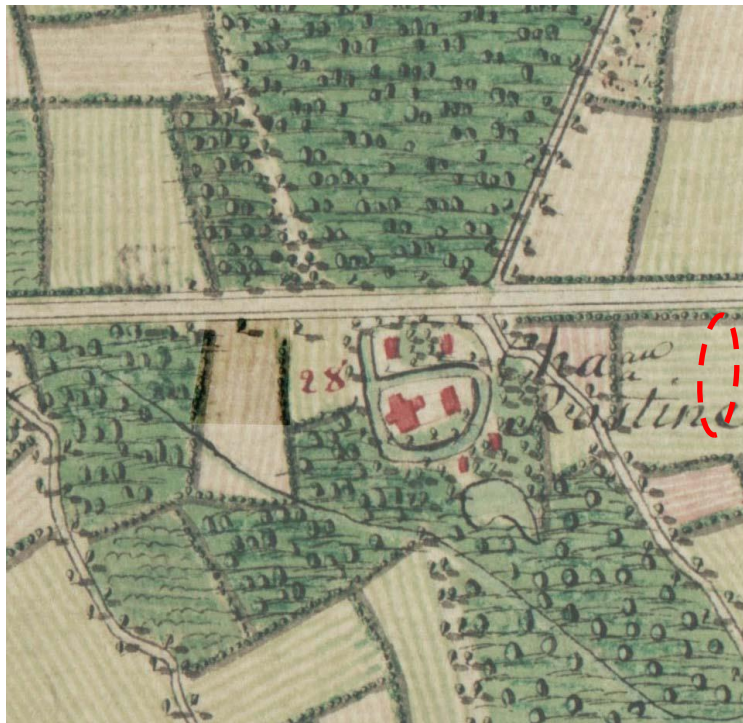

Fig. 3: het projectgebied op de Kabinetskaart (©Kbr, kaartblad 24, Damme)

Beschrijving van het leengoed 'Rostune' uit het register van 1501 (StadsArchiefBrugge, Leenhof Burg Brugge, nr. 519, f° 198 r°):

"Mer Aernoudt van Bourgoingne hout te leene CXVIIJ [118] gemeten lants onder mersch en(de) busch metter stede upden wal en(de) ande(re) eficifien en(de) es gheheeten tghoet te Rostune met vier manschepen daertoe behooren(de) ligghen(de) tvoors. ghoet binder prochie van Ziessele staende te vullen coepe."

Volgens drs. Andy Ramandt² wijst een dergelijke bewoording ("metter stede upden wal") in de late middeleeuwen steeds op een twee- of meerledige site met walgracht.

De Gentse Steenweg is ontstaan in 1769 wanneer de Antwerpse Heirweg vanaf Male 800 m naar het zuiden verlegd en rechtgetrokken wordt. Vanaf 1778 maakt de weg deel uit van de nieuwe steenweg naar Gent over Eeklo. Tijdens deze werken wordt de walgracht van hoeve Rostune gedempt. (Inventaris Bouwkundig Erfgoed)

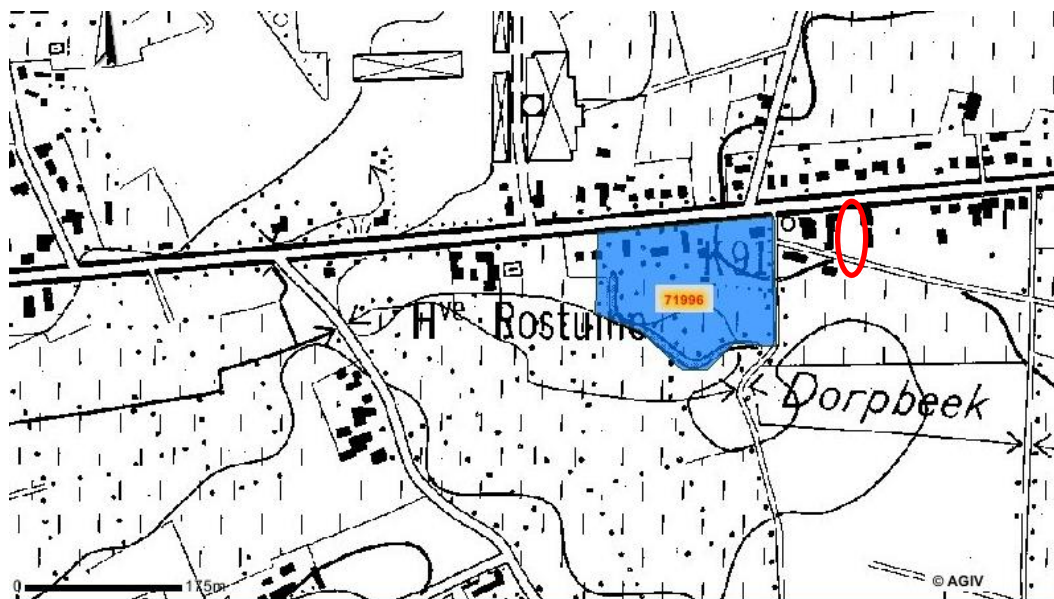

Fig.4: Het projectgebied in de Centrale Archeologische Inventaris (©CAI, 1:20 000)

In de Centrale Archeologische Inventaris is de hoeve het enige opgenomen archeologische relict in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied (id:71996). Hieraan kunnen twee recente onderzoeken van Raakvlak toegevoegd worden. Een kleinschalige opgraving met resten van finaal-paleolithische artefacten ter hoogte van Gentse Steenweg 11 (Verwerft et al, 2011) en een proefonderzoek zonder resultaat bij huisnummer 16B (Roelens en Decraemer, 2013).

Even ten noorden van dit gebied bevinden zich een aanzienlijke hoeveelheid restanten uit de Romeinse periode, waaronder nederzettingen (Stoofweg-Oost, Stakendijke), grafvelden (Damme-golf, Antwerpse Heirweg) en losse vondsten (Briewersweg).

² Universiteit Gent, vakgroep Middeleeuwse geschiedenis. Drs. Ramandt werkt over Kastelen en walsites in het Brugge Vrije tijdens de late middeleeuwen (ca. 1350-1500)

5. Veldwerk

5.1. Methodologie

Het veldwerk werd uitgevoerd op 13 augustus 2013. Het team bestond uit een kraanmachinist, twee archeologen en één arbeider. Daarnaast werd het team aangevuld met een metaaldetectorist, Roland Decock. Het trekken van de proefsleuven en het registreren van de profielen duurde een halve dag. We zouden graag de familie Philips bedanken voor de hartelijke ontvangst.

Het perceel kan visueel opgedeeld worden in drie stukken: een voortuin, een verwilderde tuin met een tuinberging en een rommelige zone achter deze berging.

In de voortuin stond volgens de familie tot voor kort een 'boomzwembad'³ met een diameter van 7 meter en een diepte van 1,20m. Dergelijke verstoring maakt de aanleg van een proefsleuf in de voortuin weinig zinvol (fig.5). De zone achter de tuinberging was niet toegankelijk en werd dan ook niet onderzocht.

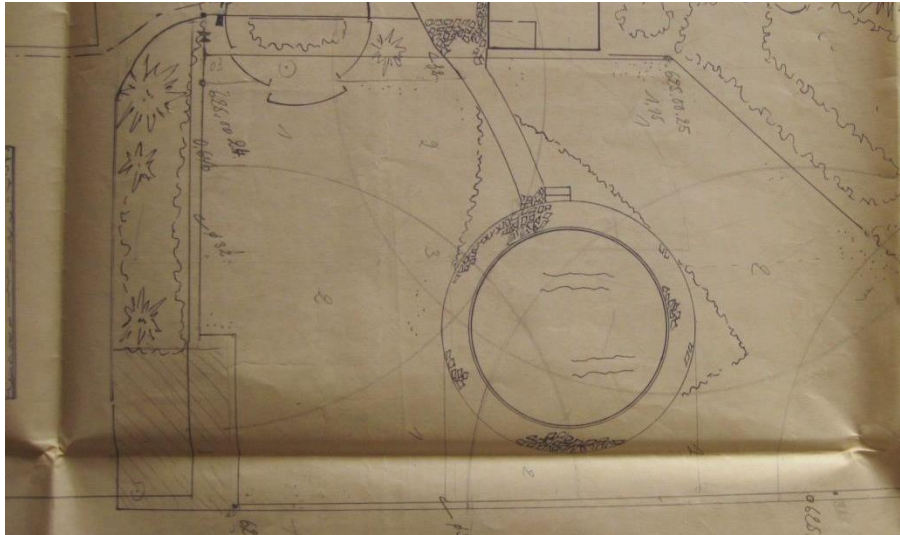

Fig.5: detail van de liggingplannen met aanduiding van het 'boomzwembad'

Op het centrale stuk werden drie proefsleuven getrokken met een minigraver met een tandeloze graafbak van 1.30m breedte. Sleuf 1 had een lengte van 20 meter, sleuven 2 en 3 waren circa 30 m lang.

³ Het 'uitstalaam' van de toenmalige boomkwekerij, waarin bomen tijdelijk ondergebracht werden aan de straatkant.

Fig6a-c: zicht op het opgravingsvlak

5.2. Proefsleuvenonderzoek

Er werd slechts één vermeldenswaardig archeologisch spoor aangetroffen op dit perceel:

Spoor 2 is een paalspoor (fig.7). Het spoor is vrij vaag afgelijnd en opgevuld met licht bruin zand met enkel houtskoolspikkels. Na het couperen werd een diepte van 14 cm vastgesteld. Het weinige gerecupereerde aardewerk heeft een sterk zandig, donkergrijs tot zwart baksel met enkele grote kwartskorrels. Aan de binnenzijde zijn sporen van de oorspronkelijke gladding zichtbaar. Dit spoor kan in de Romeinse tijd gedateerd worden.

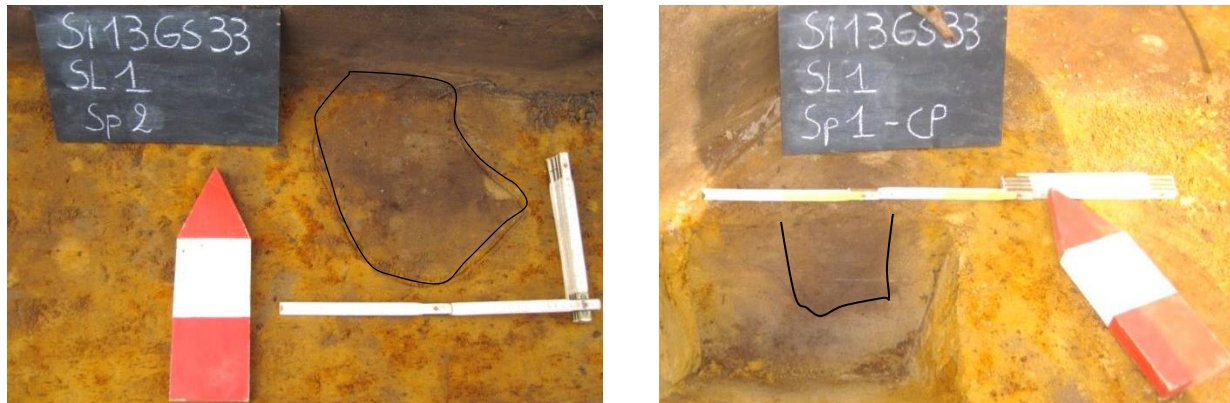

Fig.7: spoor 2 in sleuf 1: in het vlak (l) en in dwarsdoorsnede (r)

Er werden drie profielen, verspreid over het projectgebied en de sleuven, opgeschoond en geregistreerd (fig.8-9). De stratigrafie is vrij uniform. Onder de dikke bewerkingslaag (1) liggen natuurlijke pakketten die als het restant van een podzol geïnterpreteerd kunnen worden: een asgrijze uitlogingslaag (2) en een licht humeuze ijzeraanrijkingshorizont (3). Hieronder bevindt zich de ongestoorde C-horizont (4).

Door het gebruik van deze gronden als boomkwekerij zijn de archeologisch interessante pakketten, in het bijzonder de toplaag van de podzol en een aanzienlijk stuk van de uitlogingslaag (E-horizont), vergraven.

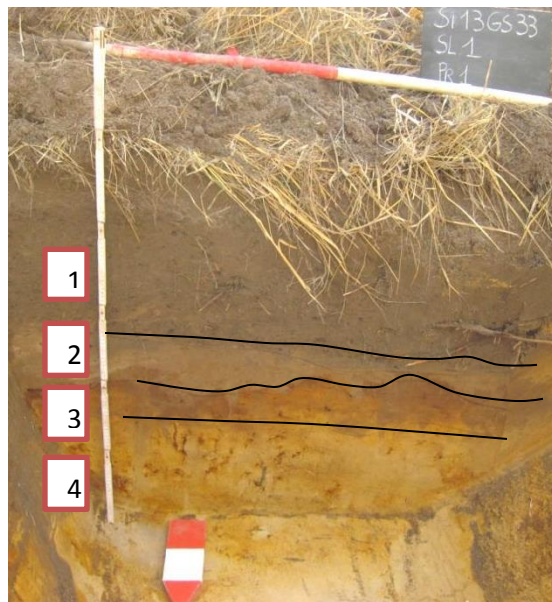

Fig.8: Profiel 1 in sleuf 1.

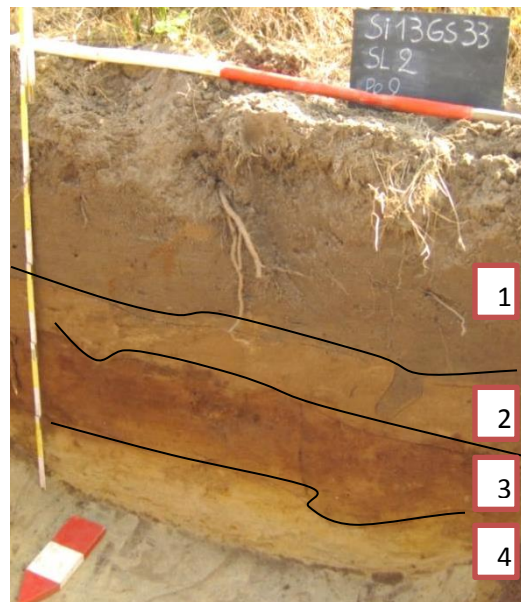

Fig.9: profiel 2 in sleuf 2

6. Metaaldetectie

Alle percelen en sleuven werden afgelopen door onze metaaldetector-expert Roland Decock met een XP Gold Maxx Power-toestel. Naast een aantal gesmede nagels, recente knopen en enkele onherkenbare geroeste ijzeren voorwerpen werden voornamelijk restanten van jachtmunitie van klein kaliber gevonden.

7. Besluit

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem, bestaande uit het trekken van drie proefsleuven, leverde weinig archeologisch relevante sporen op: slechts één paalspoor uit de Romeinse tijd. Op basis van deze resultaten raden wij geen vervolgonderzoek aan.

Verspreid over deze sleuven werden eveneens enkele fragmenten Romeins aardewerk ex situ aangetroffen. Er kan met enige voorzichtigheid verondersteld worden dat de aanwezige sporen door post-depositionele processen, in het bijzonder het bodemgebruik door de boomkwekerij, verstoord zijn. Vanuit Raakvlak wordt er geijverd om blijvend in te zetten op kleinschalige onderzoeken van percelen langsheen de Gentse Steenweg en de ruimere omgeving van Sijsele.

Tenslotte willen wij u wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten), wat o.a. aangifte van eventuele vondsten inhoudt, indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten zouden worden aangetroffen.

8. Bibliografie

De Gryse Janiek, Hillewaert Bieke, Huyghe Jan, Lambrecht Griet, Pieters Thomas & Pype Pedro, 2012: *1000 jaar bewoningssporen op de dekzandrug. Archeologisch onderzoek op de site Sijsele - Stakendijke*, onuitgegeven rapport, OCMW Damme en Stad Damme

Hillewaert Bieke, Hollevoet Yann, Ryckaert Marc, 2011: *Op het raakvlak van twee landschappen*, Brugge

In 't Ven, Ingrid, Hollevoet, Yann, Hillewaert, Bieke & Eryvynck, Anton, 2005: *DW1: Brugge/Lissewege - Patentestraat Oost* In: In 't Ven, Ingrid & De Clercq, Wim (eds.), Een lijn door het landschap. Archeologie en het VTN-project 1997-1998, Deel I, 38-39.

Sys, Carl en Van Ranst, Eric, 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, p.139. Retrieved at <http://www.labsoilscience.ugent.be/legendebodemkaart.pdf>

Verwerft, Dieter, Lambrecht, Griet & Mikkelsen, Jari, 2012. Op de rand van het prehistorisch landschap? Een vermoedelijk finaal-paleolithische context in Sijsele, Damme (West-Vlaanderen, B). *Notae Praehistoricae*, 32/2012 : 205-212.

Verwerft, Dieter en Lambrecht, Griet (in voorbereiding). Archeologische opgraving Gentse Steenweg 11, Sijsele. Raakvlak rapport

Centrale Archeologische Inventaris, <http://cai.erfgoed.net>

'Rostune', <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/78968>

9. Bijlagen

9.1. Bijlage: grondplan proefsleuvenonderzoek

(op de volgende pagina)

Gentse Steenweg

Legende

- Onderzoekgebied
- Proefsleuven
- Sporen
- Profiel

Gentse Steenweg

Legende

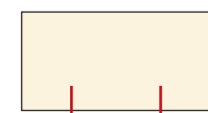
Onderzoeksgebied

Proefsleuven

Sporen

Profiel

20 m